

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้การนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เนื่องจากความต้องการเงินทุนและเงินกู้ระยะยาวในธุรกิจโดยหลักประกันที่สำคัญ คือ การจำนองทรัพย์สินเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงิน การเพิ่มขึ้นของสมาชิกในสังคมธุรกิจได้พัฒนาไปในลักษณะที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการฟ้องคดีในศาล และสุดท้ายภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาได้มีการดำเนินการบังคับคดีกับลูกหนี้ ซึ่งผู้รับจำนองในประเทศไทยมักประสบปัญหาในการบังคับจำนองกับทรัพย์สินเป็นเวลานานนับศตวรรษ โดยปัญหาของการบังคับจำนองได้ปรากฏตั้งแต่กระบวนการก่อนการฟ้องคดี การพิจารณาคดีในศาลและในกระบวนการบังคับคดีทั้งสามกระบวนการดังกล่าวนี้ เป็นเหตุทำให้เกิดความล่าช้าในการบังคับจำนอง อันก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับจำนองในประเทศไทยซึ่งไม่ใช่ปัญหาระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาในระบบเศรษฐกิจโดยรวมอีกด้วย

ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ ของการบังคับจำนองในประเทศไทยที่ก่อให้เกิดความล่าช้าทั้งก่อนมีการฟ้องคดี และภายหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาซึ่งอาจเป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความที่ไม่สุจริตหาทางหลีกเลี่ยงหรือบิดเบือน การใช้สิทธิทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาเพื่อให้ได้เปรียบคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเพื่อประวิงคดีโดยเจตนาอย่างยืงคืดที่มีการเรียกร้องสิทธิประโยชน์และค่าเสียหายต่าง ๆ หากเจ้าของสิทธิประโยชน์หรือผู้ได้รับความเสียหายไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขในเวลาอันสมควรแล้ว ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความดังกล่าวได้ จึงมีคำกล่าวที่ว่า "ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือความอยุติธรรม (Justice delayed is Justice denied) นอกจากนี้กระบวนการบังคับจำนองที่ล่าช้ายังจะส่งผลต่อเรื่องของค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น อันจะเป็นอุปสรรคต่อประชาชนที่ต้องการจะพึ่งพากระบวนการยุติธรรมอีกด้วย เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้บังคับคดีกับทรัพย์สินที่จำนองแล้ว ผู้รับจำนองก็ยังคงต้องรอคอยเจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีที่จะดำเนินการยึดทรัพย์สิน และขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองนั้นและขั้นตอนของการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษายังมีสิทธิต่าง ๆ ในการบังคับคดีจำนองซึ่งในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น การยึดทรัพย์สินจำนองครอบไปถึง

อุปกรณ์ด้วยหรือไม่ หรือเมื่อเจ้าหนี้จำนองสังเกตเห็นได้ว่าทรัพย์สินจำนองนั้นหากมีการขายทอดตลาด แล้วอาจได้เงินไม่พอแก่การชำระหนี้ตามคำพิพากษา จะสามารถอายัดดอกผลนิติบัญญัติของทรัพย์สินจำนองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 304 วรรคสองได้หรือไม่

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การที่ปัจจุบันการบังคับจำนองทรัพย์สินหลักประกันยังคงมีปัญหาการดำเนินคดีล่าช้าอยู่ ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่ศึกษาค้นคว้าต่อไปว่า ในกฎหมายจำนอง และวิธีการบังคับจำนองของประเทศไทยนั้นยังคงมีปัญหาคอขวดกฎหมาย และข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะหาแนวทางแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว เพื่อการดำเนินการบังคับจำนองที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบังคับคดี ที่ต้องการให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับชำระหนี้ โดยเร็วเพื่อที่จะเป็นการเยียวยาความเสียหายที่ได้รับจากลูกหนี้ และทำให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หลุดพ้นจากความเสียหายจากการบังคับคดีโดยไม่จำเป็น เช่น เมื่อต้องถูกยึดทรัพย์สินเพื่อขายทอดตลาดแล้ว ก็ต้องมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ถูกยึดโดยรวดเร็วและนำเงินมาชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เพื่อเป็นการระงับการคิดดอกเบี้ยของลูกหนี้มิให้ลูกหนี้ต้องรับผิดในดอกเบี้ยบนมูลหนี้ที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งหากการบังคับคดีสามารถกระทำให้เสร็จสิ้นลงโดยเร็วแล้วกระบวนการพิจารณาคดีก็จบลงโดยเร็วเช่นกัน อันจะเป็นผลให้คดีนั้นเสร็จสิ้นไปจากศาลทำให้ลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และตัวทรัพย์สินที่ได้จำนองเป็นหลักประกันนั้นไว้ก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ ซึ่งมีประโยชน์ไปถึงการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นในการลงทุนโดยรวมภายในประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของกฎหมาย ที่เกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยการจำนอง
2. ศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจในกฎหมายจำนอง และวิธีสบัญญัติของการพิจารณาคดีและการบังคับคดี ในประเทศไทย
3. ศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ในการดำเนินการบังคับจำนองในประเทศไทยและต่างประเทศ
4. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมาย และปัญหาวิธีการในการบังคับจำนองเพื่อหาแนวทางที่ควรจะเป็นและเหมาะสมกับการบังคับจำนองของประเทศไทย เพื่อนำมาเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายจำนอง และกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดี เพื่อให้การดำเนินการบังคับจำนองเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาข้อขัดข้องของกฎหมายจ้างงานในอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดี และคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการบังคับจ้างงานตามกฎหมายดังกล่าว รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับการบังคับจ้างงานในประเทศไทย ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงการดำเนินการบังคับคดีโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีของประเทศไทย เปรียบเทียบกับเจ้าพนักงานบังคับคดีประเทศฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายมานานและเป็นที่ยอมรับนับถือของนานาประเทศ ในการที่จะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

4. สมมติฐานของการวิจัย

การดำเนินการบังคับจ้างงานในปัจจุบัน ยังคงปรากฏปัญหาข้อกฎหมายและข้อขัดข้องในทางปฏิบัติของวิธีการบังคับจ้างงานอันส่งผลให้การบังคับจ้างงานต้องล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงควรศึกษากฎหมายเพื่อหาแนวทางลดความล่าช้า และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับจ้างงานมากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาถึงหลักกฎหมายจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รวมถึงกฎหมายต่างประเทศ บทความ คำพิพากษาฎีกาพร้อมทั้งหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกา วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต กรณีศึกษา (case study) และข้อพิพาทต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศประกอบกับสัมภาษณ์บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องการบังคับจ้างงาน อาทิเช่น ผู้พิพากษา ทนายความ นักวิชาการ ข้าราชการ และบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อนำความเห็นมาเป็นแนวทางในการค้นคว้า

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความเป็นมา แนวความคิดพื้นฐานและเจตนารมณ์ของกฎหมายจำนอง และกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศอย่างลึกซึ้ง

2. ได้ทราบถึงปัญหาข้อกฎหมายและวิธีการบังคับจำนอง ที่เกิดขึ้นในการบังคับจำนอง ในอสังหาริมทรัพย์ของประเทศไทย

3. ทำให้สามารถนำข้อเสนอแนะ บทสรุป ข้อคิดเห็น จากการศึกษาไปใช้ในการวาง มาตรการหรือหาแนวทางที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการชี้แจงแนวทางแก้ไขและปรับปรุง กฎหมายรวมทั้งเสนอแนวทางในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนของการจำนอง และในร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนของการบังคับคดี รวมถึงระเบียบ ข้อบังคับภายในของกรมบังคับคดี เพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับมีความ ชัดเจนและรัดกุม ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป